

Förbundet Rörelsehindrade

www.forbundetrorelsehindrade.se

Förbundet Rörelsehindrade
c/o Lars Hagström
Sunnanväg 2P
222 26 Lund
Tel: 046-211 81 80 (bost(, 046-12 89 50 (arb)
e-mail: lars.hagstrom1@comhem.se

Lund den 5 februari 2009

Till Socialdepartementet, 103 33 Stockholm.

Betänkandet SOU 2008:77, Möjlighet att leva som andra, ny lag om stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Förbundet Rörelsehindrade avlämnar härmed sitt remissyttrande över LSS-kommitténs slutbetänkande.

Inledning

Rätt till personlig assistans är en av de mest verkningsfulla reformer som berör människor med funktionsnedsättning. Ur handikappolitisk synvinkel är det en radikal reform genom att den utgör ett tydligt och konkret brott mot en tidigare dominerande vård- och objektssyn på människor med funktionsnedsättningar. Genom assistansreformen har människor med omfattande funktionsnedsättningar fått möjlighet att utforma sitt eget liv grundat på egna bedömningar och självbestämmande. Assistansreformens bärande principer är valfrihet, självbestämmande och integritet.

Det är för Förbundet Rörelsehindrade av avgörande betydelse att rätten till personlig assistans behåller denna kraft och frihetsskapande inriktning.

LSS kommitténs huvuduppdrag har varit att föreslå kostnadsdämpande åtgärder som innebär att kostnaderna ska planas ut med 3,3 miljarder under en 3 års period. Inriktningen på flera av kommitténs besparingsförslag är både tveksamma och oroande.

Enhetliga behovsbedömningar

Här avser kommittén att den största delen av besparingen, 2,1 miljarder kr under en 3 årsperiod, ska kunna göras. Vi är naturligtvis för att behovsbedömningarna görs likvärdiga över landet. Vår tveksamhet till kommitténs förslag gäller istället kopplingen till att dessa ska leda till en kostnadsminskning över tid.

Kommittén föreslår en modell – benämnd modell A – för behovsbedömningarna som innebär en mycket ingående granskning av hur den enskilde sökanden lever sitt liv. Vi vill här framhålla att integritetsgränsen för människor med behov av personlig assistans måste respekteras på samma villkor som gäller för andra medborgare. Det är för ett rikt välfärdssamhälle som Sverige ovärdigt att tvingas lägga en förlorad eller till och med kränkt integritet i vågskålen för rätt till personlig assistans.

Kommitténs egen kommentar till denna fråga är att framhålla ”vikten av att behovsbedömningen görs på ett sätt som inte innebär att den enskildes behov granskas mer ingående än nödvändigt”, vilket enligt kommittén skulle kunna göras genom att man ”först urskiljer assistansbehov som sträcker sig över hela dygnet och där de aktuella aktiviteterna går i varandra eller avser den enskildes hela livssituation.” Detta är ett viktigt konstaterande som kommittén gör, då det uppmärksammar vikten av att människor med de allra största behoven skyddas.

En stor del av de personer som idag har rätt till personlig assistans har dock inte behov av insatsen under dygnsvila. Vi vill därför starkt framhålla att insatsen personlig assistans måste beviljas på ett sådant sätt att den inte styckas upp och binder upp den assistansberättigade personens dagliga liv till förutbestämda tidsenheter. Med ett sådant synsätt förloras rätten och möjligheten till valfrihet, utrymme för spontana aktiviteter och självbestämmande över den egna livssituationen. Tillämpningen av modell A riskerar att leda till en sådan integritetskränkande och förödmjukande granskning.

Vi förordar därför den bedömningsmodell som i betänkandet benämns modell B. Det vill säga, med utredningens ord, att "Vid beräkning av stödtiden måste den personliga assistansens syften och mål vara vägledande. De aktiviteter som den enskilde beviljas tid för ska kunna inrymma tid då de personliga assistenternas arbetsuppgift är att vänta och finnas till hands för de behov som kan uppstå...". Vi vill särskilt poängtera betydelsen av det som här framhålls av utredningen att den personliga assistenten kan behöva finnas till hands mellan olika aktiviteter för att den enskildes behov ska kunna tillgodoses på ett sammanhängande och meningsfullt sätt.

Personlig service med boendestöd.

LSS kommittén föreslår en ny insats ”Personlig service med boendestöd”. Den ska ersätta insatsen personlig assistans för de personer som förlorar rätten till personlig assistans genom att kommittén samtidigt föreslår ett golv på 20 timmars grundläggande assistansbehov för att få rätt till personlig assistans.

Förslaget innebär en påtaglig försämring för en stor grupp personer, som idag har rätt till insatsen personlig assistans, om det genomförs i den utformning som föreslås i betänkandet.

Då den nya insatsen ”Personlig service med boendestöd” föreslås som en LSS insats måste den tillgodoses med samma kvalitetskrav som gäller för övriga LSS insatser, det vill säga att den person som ges rätt till personlig servicen också måste erhålla denna till omfattning och kvalitet som garanterar goda levnadsvillkor. LSS kommitténs utformning av insatsen ger inte en sådan garanti.

Den personkrets som utredningen med denna nya insats främst riktar sig till är personer som även dem har behov av insatser för grundläggande behov av mycket personlig karaktär, såsom t ex med personlig hygien, med att äta, med av- och påklädning. Det är därför angeläget att dessa personer garanteras motsvarande rättighet att välja anordnare och vilka personer som ska utföra servicen som gäller för personer med rätt till personlig assistans. En sådan likvärdig ordning kan inte, vad vi kan se, innebära någon kostnadsökning, utan måste istället värderas som ett positivt utslag av det valfrihetstänkande som präglat alliansregeringens reformarbete.

Vi kan varken förstå eller acceptera kommitténs förslag att här införa ett tak på 40 timmar per vecka. Det är orimligt att personer som inte når upp till kravet på 20 timmars grundläggande behov och därför inte kommer att kunna beviljas insatsen personlig assistans, enligt kommitténs förslag, men ändå har ett faktiskt behov av personlig service som överstiger 40 timmar ska tvingas komplettera denna insats med andra samhällsinsatser, som t ex hemtjänst och arbetsbiträde.

En sådan ordning kommer att skapa gränsdragningsproblem, onödig inblandning av olika myndigheter istället för att möjliggöra för den enskilde att tillgodose ett faktiskt behov av service inom ramen för en helhetslösning.

En olycklig konsekvens av kommitténs förslag kan därför bli en inlåsnings effekt, om insatsen inte utgår från ett faktiskt behov, utan från ett, som av den enskilde inte kan uppfattas annat som ett godtyckligt satt tak.

Kommittén föreslår här också att insatsen ledsagarservice enligt LSS tas bort. Samtidigt begränsas den nya insatsen ”personlig service med boendestöd” till ”hjälp som går att få genom hemtjänsten”. Detta innebär ingrepp i den enskildes valfrihet och risk för social isolering.

Sammanfattningsvis uppfattar vi att insatsen personlig service i den utformning, som kommittén föreslår måste arbetas om, om den ska uppfylla förväntat syfte.

Från Förbundet Rörelsehindrade har vi efterfrågat en reformering av hemtjänsten som ger den enskilde valfrihet och självbestämmande över insatsens innehåll och utförande, som vi benämnt personlig service.

Grundläggande för en sådan reform är att den måste utgå från de handikappolitiska målen om jämlikhet och full delaktighet.

En sådan inriktning innebär att 40 timmarstaket tas bort. De personer som har behov av insatsen ska erhålla denna utifrån ett faktiskt behov, efter samma principer som för övriga LSS insatser. De timmar som beviljas ska den enskilde kunna förfoga över efter eget bedömande både i och utanför bostaden. Personer med behov av personlig service ska vidare ges rätt att välja anordnare på samma sätt som gäller för insatsen personlig assistans. Insatsen ska, som vi ovan nämnt, utformas som en helhetslösning.

Inriktningen på insatsen personlig service, som vi förordar, är en helhetslösning som innebär en enklare och tydligare myndighetshandling. Det är också en mer kostnadseffektiv lösning än vad som skulle bli fallet om den enskilde, såsom kommittén föreslår, tvingas bli beroende av olika myndigheter och regelverk för att få sina behov tillgodosedda.

Vi vill vidare i ett antal enskilda frågeställningar som LSS kommittén behandlar hänvisa till Intressegruppen för Assistansberättigades (IfA) remissyttrande. Vi stödjer och ställer oss bakom det IfA tagit upp om:

- Huvudmannskapet
- Avräkningsperioder
- Sjukhusvistelse
- Sjuklön
- Tillfälligt utökad assistans
- Tystnadsplikten
- Administrationsersättningen
- Dubbelassistans
- Schablon för omkostnader i hemmet
- Uppsägningslön
- När medvetlöshet råder?

Vi har här i vårt remissvar koncentrerat oss på frågor som för oss är av stor principiell betydelse. Rätten till personlig assistans med stöd av LSS har skapat faktiska möjligheter för människor med omfattande funktionsnedsättningar och stora assistansbehov att leva som andra. Det är mycket viktigt att LSS bevaras och förstärks som en handikappolitiskt radikal och verkningfull reform.

Lund som ovan

FÖRBUNDET RÖRELSEHINDRADE (FöR)

Lars Hagström
ordförande